

Projektnamn: Sol i Syd

Programområde: Skåne-Blekinge

Ärende ID: 20200755

Sammanfattande beskrivning

Projektet är ett samverkansprojekt där Energikontoret Skåne har det övergripande ansvaret och samordnar de aktiviteter som genomförs i Skåne, Energikontor Sydost ansvarar för aktiviteterna i Blekinge, Länsstyrelserna i Skåne och Blekinge genomför aktiviteter i respektive län gällande solenergimål och Lunds universitet ansvarar för utbildningsinsatserna gällande arkitektur och framtagandet av solcellslösningar för nya branscher och industrifastigheter. I projektet ska man genomföra olika aktiviteter i Skåne och Blekinge som förstärker solcellsmarknaden, både hos leverantörer, installatörer, beställare och andra aktörer. Insatserna förväntas bidra till att intresset för att använda solenergi i företag har ökat. Följande aktiviteter ska genomföras: utbildningar och nätverksträffar för att stärka kompetensen hos solcellsbranschen, kompetensutveckling för beställare av solcellsanläggningar, samsyn hos nätägarna, tillämpningar med solceller i nya branscher, risk och säkerhet i solcellsanläggningar, solenergimål i Skåne och Blekinge. Näringslivets behov har identifierats i tidigare genomförd förstudie och näringslivet kommer att aktivt delta i projektet eftersom företagen är primär målgrupp och mottagare av projektets resultat. Vid projektets slut förväntas bl.a. kompetensutvecklingen hos beställare och leverantörer av solcellsanläggningar ha ökat så att solenergiinstallationer kan göras i större skala. Detta ska följas upp under projektet genom enkäter med projektets målgrupper.

Bakgrund och omvärld

Bakgrund

Potentialen för att producera förnybar el från solceller på befintliga byggnadstak är mycket stor, men för att utnyttja denna bättre finns det hos användare/beställare av solcellsanläggningar (t e x. industriföretag, butiker och kontor) ett behov av kompetensutveckling för att de ska kunna

- bli uppmärksamma på möjligheterna med solceller som energikälla, både för egen försörjning och för tillskott till det regionala nätet.
- bli bättre kravställare gentemot leverantörsledet och kunna ha en dialog med arkitekter och installatörer för att optimera installation, drift och användning av solenergianläggningar i de egna industrifastigheterna. Det gäller både vid nybyggnation och vid installation i befintliga fastigheter.

Solceller har i dagsläget en snabbt växande marknad där många leverantörsföretag vill vara med på tåget, även mindre erfarna, vilket dessvärre ofta resulterar i anläggningar med brister. För att marknaden ska kunna fortsätta växa, utan att kvalité eller säkerhet

hos anläggningar eller en god arkitektur i bebyggelsen äventyras, finns det idag behov av att utveckla kompetens och tillgängliga verktyg i leverantörsledet:

- hos arkitekter för att integrera solceller i designstadiet så att funktionen optimeras tillsammans med en tilltalande design.
- hos installatörer/montörer och leverantörer av solceller för att kvalitetssäkra solcellsinstallationer utifrån krav på säkerhet, funktion och utformning.
- Det är fördelaktigt att montera solceller vid nyproduktion av fastigheter och byggnadselement, vilket idag sällan utnyttjas trots stor potential.
- Konzeptutveckling och kompetensutveckling behövs därför hos nya grupper av tänkbara leverantörer/installatörer, exempelvis solskydds-företag (t.ex. markiser och persienner) och kataloghustillverkare, där solceller kan vara del av produkterna.

Hos nätägare finns behov att utveckla kompetens och tillgängliga verktyg eftersom:

- det finns behov av att skapa en samsyn hos olika nätägare inom regionerna gällande exempelvis vilka krav som ska ställas på solenergianläggningar som ska anslutas och hur man ska gå tillväga, för att därmed tydliggöra och underlätta för dem som vill ansluta solceller till elnätet.
- distributionsnäten påverkas av lokala solcellsinstallationer, och där det finns behov av att bättre kunna förutse och planera en kraftig ökning av anslutna solcellsanläggningar.

Det saknas specifika mål för solenergiutvecklingen idag. Intresset för och användningen av solenergi kan ytterligare ökas och legitimeras genom att på regional nivå sätta upp mål för solenergi.

Branschens/projektområdets status och utvecklingsbehov vad det gäller jämställdhet: Energi-, fastighets- och byggbransch är idag en starkt könssegregerad arbetsmarknad. Det finns ett behov hos branschen att intressera fler kvinnor. Aktiviteter som omfattar miljö och hållbar samhällsutveckling tenderar att attrahera kvinnor i stor utsträckning, vilket innebär att projektet har goda förutsättningar att kunna medverka till en förbättrad könsfördelning inom dessa branscher.

Projektets insatsområden har identifierats i ett särskilt förstudieprojekt kring utvecklingsbehov inom solenergiområdet. Projektaktiviteterna har sedan utvecklats i samarbete med partnerskapet och förankrats på möten hos de respektive organisationerna samt med representanter för målgrupperna på styrelsemöte med Solar Region Skåne.

Avgränsning ordinarie verksamhet: Projektet skiljer sig från den ordinarie verksamheten genom bredden på partnerskapet, både geografiskt och kompetensmässigt och genom att projektet berör nya målgrupper och har nya angreppssätt för utvecklingen av solenergiområdet.

Omvärld och samverkan

- Informationsutbyte kommer att ske i projektet IEA SHC Task 41 'Solar Energy and Architecture' (där Lunds universitet har varit partner). Nyttan av projektresultaten är främst inom de aktiviteter som rör solceller och arkitektur.

- Informationsutbyte kommer även att ske med det pågående projektet IEA SHC Task 51 'Solar Energy in Urban Planning' där Lunds universitet är partner. Ett av delprojekten (subtask D Education and Dissemination) fokuserar särskilt på att förbättra utbildningen inom ämnesområdet, både inom högskolan och för professionella aktörer. Task 51 utvecklar kunskap, metoder, verktyg, fallstudier som ska ge stöd åt stadsplanerare, arkitekter och andra som arbetar med detta.

Koppling till det lokala näringslivet

Det regionala näringslivets behov har undersökts i tidigare genomförd förstudie kring utvecklingsbehov inom solenergiområdet. Näringslivet är huvudsaklig målgrupp för projektets aktiviteter på olika sätt och ska vara det viktigaste medlet för att bidra till att främja energieffektivitet och användning av förnybar energi i företag. Det regionala näringslivet är också mottagare av resultaten som framkommer i projektet. Det regionala näringslivet finns också representerat i partnerskapet, genom energibolaget Kraftringen och kommer där att bidra med sin specialistkompetens i aktiviteterna men också med kännedom om målgrupperna och deras behov samt lämpligt upplägg på aktiviteterna. Såväl partner som andra representanter från det regionala näringslivet (däribland Svenska Energi, solenergiindustrin, nätägare, arkitektfirmor m fl) kommer också finnas representerat i referensgrupper för framtagande av olika koncept, material och utbildningar som ska genomföras inom projektet.

Mål och resultat

Mål

Projektets övergripande mål

Användningen av förnybar energi har ökat markant genom ett ökat intresse för att använda solenergi i företag samt genom att solenergimarknaden i Skåne och Blekinge har stärkts genom kompetensutveckling och samverkan.

Projektmål

Marknaden för solcellslösningar har stärkts genom ökad kompetens och samverkan med fokus på säkerhet, hållbarhet och design bland leverantörer och installatörer av solceller, beställare av solceller och övriga berörda grupper såsom elnätsägare och räddningstjänsten.

Målet är även att projektet ska bidra till ökad jämställdhet inom projektets målgrupper och särskilda aktiviteter för att säkerställa och följa upp detta beskrivs under aktiviteter.

Delmål

Delmål 1

Kompetensen har ökat hos leverantörskedjan av solcellsanläggningar; t ex arkitekter, installatörer och leverantörer.

Delmålet bidrar till att företagen kommer att öka sin användning av förnybar energi genom att förbättrade installationer stärker solcellsmarknaden och skapar goodwill kring tekniken.

Delmål 2

Kompetensen har ökat hos beställare av solcellsanläggningar; t ex industriföretag, butiker och kontor.

Delmålet bidrar till att företagen kommer att öka sin användning av förnybar energi genom att ökade kunskaper och bättre verktyg ger en ökad efterfrågan hos företagen att köpa solcellsanläggningar.

Delmål 3

Det finns god beredskap för en kraftig ökning av nyanslutningar av solceller till elnätet i Skåne och Blekinge och nätägarna har uppnått samsyn kring regler och rutiner för anslutning i de lokala elnäten.

Delmålet bidrar till att företagen kommer att öka sin användning av förnybar energi genom att det sänker trösklarna och underlättar för dem som vill installera solceller. Nät-kunder som vill ansluta solceller ska mötas av tydliga anvisningar oavsett vilket nätområde man befinner sig inom. Genom årlig uppföljning av installerade solcellsanläggningar kan ökningen av installerad effekt solceller kartläggas, vilket förutom intressant statistik också ger nätägarna beredskap att upptäcka eventuella framtida förstärkningsbehov av elnäten.

Delmål 4

Det har skapats nya affärsmöjligheter för solceller, genom nya koncept och/eller tillämpningar.

Delmålet bidrar till att företagen kommer att öka sin användning av förnybar energi genom att nya koncept (t ex solcellslösningar som tillval för kataloghus, bygg-/fastighetsbransch, hallbyggnader etc.) ger en ökad tillgänglighet för solcellstekniken och att den blir tillämpbar på i nya sammanhang och för fler köpare.

Delmål 5

Kunskaperna och kompetensen har ökat avseende elsäkerhet vid brand i anslutning till solcellsanläggningar, hos räddningstjänst, leverantörsled och beställare.

Delmålet bidrar till att företagen kommer att öka sin användning av förnybar energi, genom förbättrad kunskap om riskerna i samband med räddningstjänstens insatser vid brand i anslutning till solcellsanläggningar, samt ökad kompetens om elsäkerhet vid installation av solcellsanläggningar, vilket minskar risken för 'badwill' kring tekniken.

Delmål 6

Det finns väl förankrade regionala mål för solceller i Skåne och Blekinge och ett nytt solenerginätverk i har etablerats i Blekinge.

Delmålet bidrar till att företagen kommer att öka sin användning av förnybar energi genom att det mobiliserar aktörer och sätter fokus på solcellsmarknaden.

Målgrupper

Primära målgrupper

Målgruppen för projektet är fastighetsägare, industrifastighetsägare och företag såsom möjliga beställare av solenergianläggningar samt installatörsbransch, energibransch, räddningstjänst, byggbransch och arkitekter, som alla spelar en viktig roll för såväl kvantiteten som kvaliteten på framtida solenergiinstallationer. I viss mån kan även regering och riksdag vara en målgrupp med eftersom de sätter upp nationella regler och styrmedel för solenergitekniken, skatter etc.

Sekundära målgrupper

Andra regioner och energikontor, bl.a. via Energikontoren Sverige som får ta del av projektets resultat och att utvecklade metoder i projektet.

Förväntat resultat vid projektavslut

- Det har skett en sådan kompetensutveckling bland fastighetsägare, industrifastighetsägare och företag (såsom beställare av anläggningar), inom solenergi-branschen, bygg- och fastighetssektorn samt energibranschen, att det kan säkerställas att solenergiinstallationer kan göras i större skala med mycket god kvalitet och arkitektur.
- Att intresset för att göra dessa installationer har ökat betydligt.
- Ett koncept har tagits fram med solenergilösningar som tillval för kataloghus, bygg-/fastighetsbransch, hallbyggnader etc. som kan utnyttjas av byggsektorn i hela landet och att de solenergilösningarna kommer att hålla hög teknisk och arkitektonisk kvalitet.
- Det finns ett koncept utvecklat för befintliga industrifastigheter, vilka också har marknadsförts till industriverksamheter inom Skåne och Blekinge.
- Det finns framtagna informationsmaterial gällande säkerhet i solcellsanläggningar, upphandlingsanvisningar med förslag på tekniska specifikationer, beskrivning av krav från myndigheter och nätägare samt underlag och verktyg för solcellsbransch och arkitekter att rita och bygga arkitektoniskt goda solenergianläggningar.
- Regionala mål och handlingsplaner för solenergi har tagits fram och är förankrade för Skåne och Blekinge som ger en tydlig riktning.
- Att den kartläggning hos branschaktörer och andra intressenter som genomförts gällande solenergi och bedömning av sysselsättningspotentialen inom området genererar nytta i samband med politiska beslut gällande styrmedel för fossilfri el- och värmeproduktion.
- Att en årlig uppföljning av installerade solcellsanläggningar kommer att vara på plats och ökningen av installerad effekt solceller kommer att presenteras i en interaktiv karta. Med hjälp av kartläggningen av installerad effekt solceller kommer uppföljning av såväl projektmål som regionala mål för solenergi att kunna göras. I kartan ska installerade solcellsanläggningar redovisas på kommunnivå.
- Ett nytt nätverk för solenergi i Blekinge kommer att ha etablerats.
- Ett ökat intresse för solenergi även bland exempelvis bostadssektorn, villaägare och studenter.
- Att jämställdheten har ökat inom projektets målgrupper samt att energiteknikbranschen har synliggjorts på ett könsmedvetet sätt och skapat nyfikenhet att arbeta med dessa frågor både hos kvinnor och män.

Projektets resultat kommer att följas upp genom enkätundersökningar med projektets målgrupper, där det undersöks hur och i vilken omfattning de kommer ha användning för och kommer att tillämpa sina nya kunskaper och verktyg i arbetet (eller redan har börjat

göra det), samt om de anser att projektets insatser har bidragit till att främja användning av förnybar energi i företag. För beställargrupperna kommer särskilda frågor att ställas som avser användningen av energi innan deras deltagande i aktiviteten, för att på så sätt kunna se förändringen (ökningen av användning av förnybar energi) i dessa företag till följd av projektet.

Målvärde för aktivitetsindikatorer

Antal företag som får annat stöd än ekonomiskt stöd:	139
Antal företag som får stöd:	139
Användning av förnybar energi hos projektmedverkande företag och organisationer:	0 procents ökning
Minskad energiförbrukning hos projektmedverkande företag och organisationer:	0 MWh

Organisation och genomförande

Projektorganisation

Energikontoret Skåne har det övergripande ansvaret och koordinerar projektet i sin helhet. Övriga samverkanspartner är Energikontor Sydost, Länsstyrelserna i Skåne och Blekinge samt Lunds Universitet. Samarbetspart är Kraftringen. Energikontoret Skåne ansvarar också för samtliga aktiviteter/delaktiviteter som utförs i Skåne förutom de som avser Solenergimål i Skåne och Blekinge, som Länsstyrelserna i Skåne respektive Blekinge ansvarar för. Energikontor Sydost har huvudansvar för samtliga övriga aktiviteter och delaktiviteter som genomförs i Blekinge. Lunds universitet ska ansvara för att ta fram och genomföra utbildningsinsatserna rörande arkitektur (i delaktiviteterna riktade till solcellsbranschen, arkitekter samt beställarbranschen) som genomförs både i Skåne och Blekinge. Lunds universitet är också delaktig i framtagandet av solcellslösningar för nya branscher och industrifastigheter. Respektive part ansvarar för sina upphandlingar. Om det är upphandlingar som gäller tjänst/vara för flera av samverkanspartnerna kommer samordning att ske.

Koordinatorn Energikontoret Skåne samt Energikontor Sydost kommer att ansvara för samordning av delprojekten. Energikontoret Skåne ansvarar också för samtliga aktiviteter/delaktiviteter som utförs i Skåne förutom de som avser Solenergimål i Skåne och Blekinge som Länsstyrelserna i Skåne respektive Blekinge ansvarar för. Energikontor Sydost har huvudansvar för samtliga övriga aktiviteter och delaktiviteter som genomförs i Blekinge. Lunds universitet ansvarar för att ta fram och genomföra utbildningsinsatserna rörande arkitektur (i delaktiviteterna riktade till solcellsbranschen, arkitekter samt beställarbranschen) som genomförs både i Skåne och i Blekinge. Lunds universitet är också delaktig i framtagandet av solcellslösningar för nya branscher och industrifastigheter.

Projektets styrgrupp ska bestå av representanter från följande organisationer:

Region Skåne (ordförande)

Region Blekinge

Kraftringen

Energikontoret Skåne

Länsstyrelsen Skåne

Länsstyrelsen Blekinge

Styrgruppen kommer att träffas två till fyra gånger per år.

En referensgrupp ska sättas samman med representanter från projektets målgrupper (leverantör, beställare, nätägare, arkitekt och räddningstjänst) för rådgivning i samband med exempelvis att utforma aktiviteterna på bästa sätt för respektive målgrupp. I referensgruppen kommer även jämställdhetsexperterna från både Kommunförbundet Skåne och Länsstyrelsen Skåne att ingå, för att säkerställa att de horisontella kriterierna bidrar till projektet.

Arbetsätt

För att nå projektets mål ska de kunskapshöjande aktiviteterna enligt aktivitetsbeskrivningen genomföras samt genom etablering av nytt nätverk i Blekinge samt att använda befintligt nätverk Solar Region Skåne. Projektet ska en egen webbplats på Energikontoret Skånes hemsida. Energikontoret Skåne ansvarar för hemsidan men samtliga medverkansparter ska bidra med underlag för publikation. Samtliga samverkansparter ska också ha information om projektet på sina respektive hemsidor med länk till projektets officiella webbplats. Samtliga samverkansparter kommer också ha uppdrag att svara på frågor som uppstår från projektets målgrupper och bidra till marknadsföringsartiklar, nyhetsbrev och projektets 8 leveranser. Under projektiden kommer två gemensamma solenergikonferenser arrangeras. I projektets inledningskede inleds också arbetet med de horisontella kriterierna genom en kartläggning av nuläget för projektets målgrupper avseende andelen kvinnor respektive män som arbetar i de olika branscherna, fokus kommer att ligga på jämställdhet. Redan gjorda kartläggningar och forskningsresultat kombineras med enkätundersökningar till målgrupperna. För att stärka arbetet kommer projektet att ta hjälp av kollegor inom Kommunförbundet Skåne, där det pågår normkritiskt utvecklingsarbete, samt medfinansiären Länsstyrelsen i Skåne, som har ett regeringsuppdrag att arbeta med jämställdhet. När kartläggningen är klar samlas projektets referensgrupp (och vid behov ytterligare experter) till en workshop där riktlinjer tas fram för hur man på bästa sätt ska använda de horisontella kriterierna för att nå projektets mål, hur språk och kommunikationskanaler kan anpassas, och hur jämställdhetsarbetet kan integreras i samtliga projektaktiviteter. I projektets slutskede träffas referensgruppen igen för att följa upp och utvärdera arbetet med de horisontella kriterierna. Kartläggning och workshops genomförs inom ramen för budgeten avsatt för projektledning hos Energikontoret Skåne.